

2024

Quicksan Omgevingswet Woningbouw te Niewier

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.

Tijnjedyk 89

8936 AC Leeuwarden

0683772548

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Omgevingswet Woningbouw te Niawier

Leeuwarden, april 2024

In opdracht van:
RHO Adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX B.V.

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied.

**© Bureau FaunaX B.V.. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX B.V. (2024). Quickscan Omgevingswet/ Woningbouw te Niawier. Rapport 24053. Bureau FaunaX B.V.,
Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX B.V., verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Gegevens die afkomstig zijn uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	5
2.1	Flora.....	5
2.2	Vogels	5
	Jaarrond beschermde vogelnesten	5
2.3	Zoogdieren	8
	Vleermuizen	8
	Overige zoogdieren.....	9
2.4	Reptielen.....	10
2.5	Amfibieën	10
2.6	Vissen	10
2.7	Ongewervelden	11
2.8	Gebiedsbescherming.....	11
	Stikstofgevoeligheid.....	11
2.9	Houtopstanden	11
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	13
3.1	Overzicht beschermde soorten	13
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	13
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	16
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	17
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Ow Soortbescherming	- 1 -
	Ow Gebiedsbescherming.....	- 4 -
	Ow Houtopstanden	- 5 -

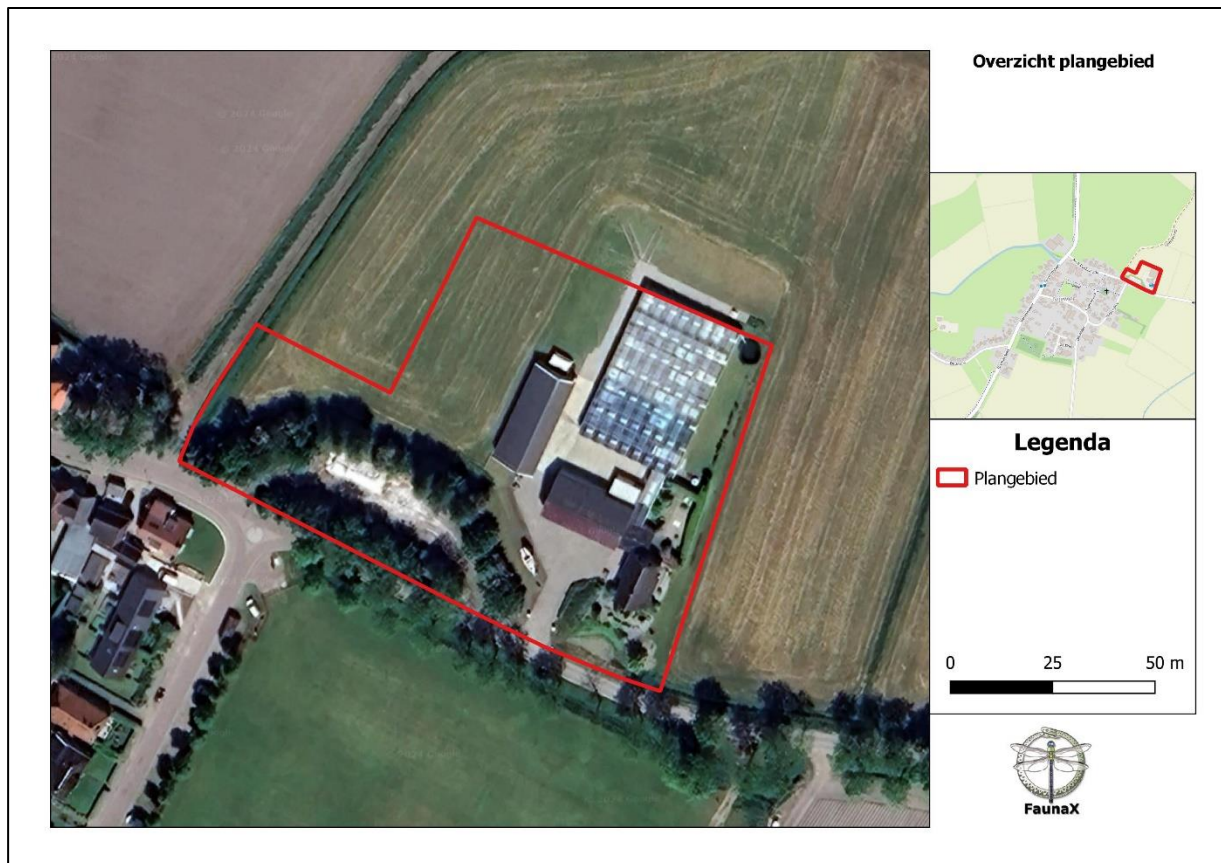
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens nieuwbouwwoningen te realiseren op een voormalige bietenopslag op de rand van de bebouwde kom van Niawier. Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000, NatuurNetwerk Nederland, weidevogelgebieden en/of ganzengedooggebieden), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quicksan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenoemde plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Omgevingswet (hierna Ow) en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Figuur 1.1. Het plangebied (rood omlijnd) te Niawier.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Omgevingswet beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden en/of houtopstanden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van RHO Adviseurs heeft Bureau FaunaX B.V. het planvoornemen door middel van een ecologische Quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op donderdag 4 april 2024 en vond plaats onder winterse weersomstandigheden (10°C, windkracht 4, bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

Onder de Omgevingswet worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Omgevingswet zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het NatuurNetwerk Nederland, ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

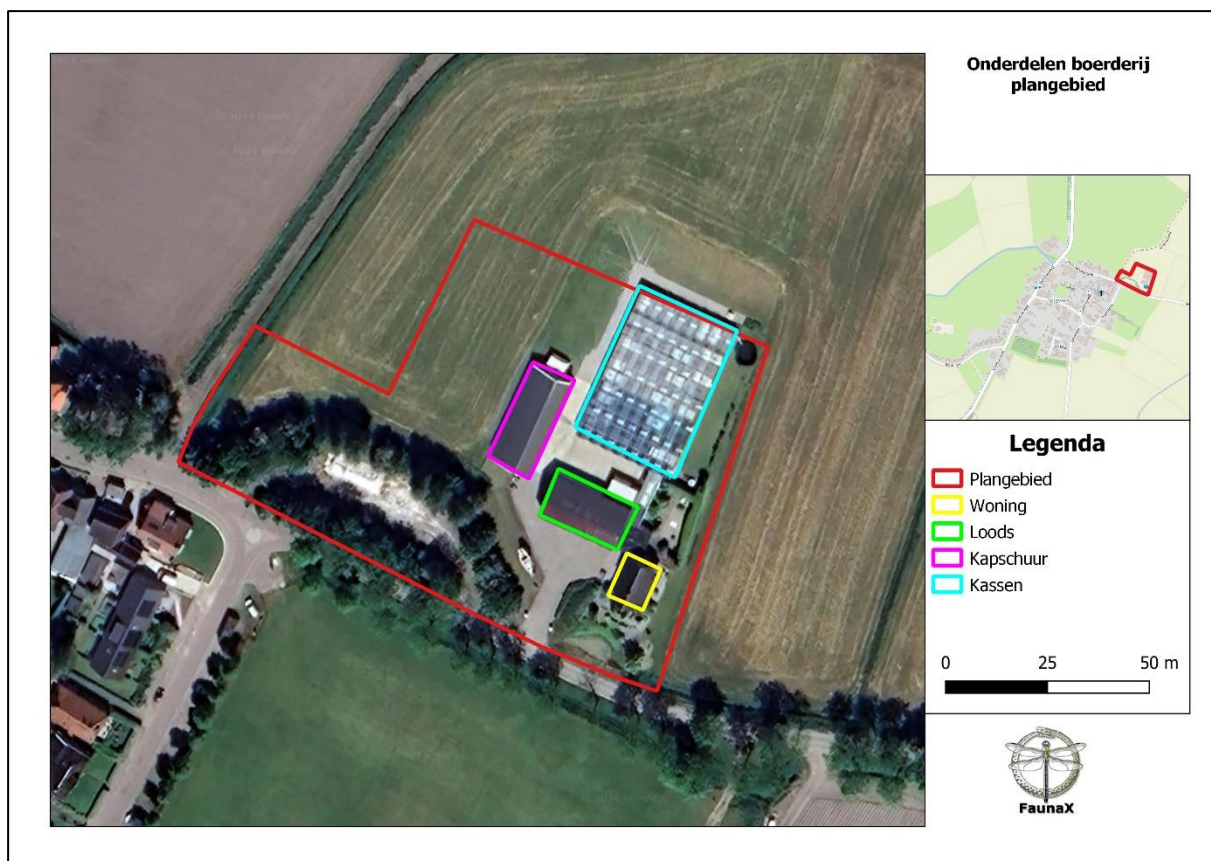
1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit een voormalige onoverdekte bietenopslag aan de Mearswei op de rand van de bebouwde kom van Niewier, evenals een klein deel van het agrarische perceel ten noorden daarvan. Rond de bietenopslag staan bosschages, veelal bestaande uit boomsoorten als elzen en meidoorns. Langs de buitenzijde van de bosschages lopen sloten. Ten oosten van de bietenopslag bevindt zich een boerderij met daarop een woning, een loods, een kapschuur en kassen voor glastuinbouw. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Niewier en agrarisch gebied, doorspekt met sloten.

Het planvoornemen bestaat uit het realiseren van diverse nieuwbouwwoningen op de voormalige bietenopslag en een deel van het agrarische perceel ten noorden hiervan. Ten behoeve van deze woningbouw worden bomen gekapt en sloten gedempt. De boerderij ten oosten van de bietenopslag wordt mogelijk (deels) aangetast binnen dit planvoornemen.

Figuur 1.2. Een impressie van het plangebied.

Figuur 1.3. Een overzicht van het plangebied met daarin aangegeven de onderdelen van de boerderij ten oosten daarvan.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

In het plangebied werden soorten aangetroffen als paardenbloem, fluitenkruid, speenkruid, grote berenklaauw, ridderzuring, kleeftkruid en grote brandnetel. Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Ow beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk.

Figuur 2.1. Een impressie van de vegetatie binnen het plangebied, met v.l.b.n.r.o.: kleeftkruid, paardenbloem, fluitenkruid en speenkruid.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. De bomen binnen het plangebied, evenals bomen vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer van het planvoornemen, zoals in de houtopstand waar het plangebied aan grenst werden gecontroleerd op de aanwezigheid van boomnesten.

In totaal werd een tweetal nesten aangetroffen, waarvan één binnen het plangebied. Dit laatste betreft een relatief slordig nest, wat de impressie wekt dat dit een (voormalig) nest van een soort als houtduif of Turkse tortel of een (deels) afgebroken nest van een andere soort betreft (figuur 2.2, rechtsboven). We achten de kans dat dit een jaarrond beschermd nest is van een soort als ransuil of boomvalk dusdanig klein, dat we het niet realistisch vinden om hier rekening mee te houden bij de voortgang van het project. Echter, in een boom vlak buiten het plangebied werd een groter nest aangetroffen, waarschijnlijk een (voormalig) nest van een kraaiachtige, zoals ekster (figuur 2.2, linksboven). Hoewel de boom waarin dit nest zich bevindt binnen het planvoornemen niet wordt aangetast, bevindt deze zich wel binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden en kunnen deze werkzaamheden gepaard gaan met negatieve effecten op het nest, bijvoorbeeld als gevolg van verstoring. Negatieve effecten op een potentieel jaarrond beschermd nest als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Tijdens het veldbezoek werd een tweetal boomnesten aangetroffen.

Gebouwbroeders

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten van vogelsoorten die over het algemeen in bebouwing tot broeden komen, zoals huismus, ringmus, gierzwaluw, huiszwaluw en kerkuil. Op de bietenopslag bevinden zich geen kustwerken waar dergelijke soorten in tot broeden kunnen komen. Dit is echter wel het geval op de boerderij ten oosten van de bietenopslag, welke binnen het planvoornemen mogelijk wordt aangetast. Op dit perceel bevindt zich een woning met daarnaast een loods (zie figuur 1.3). De woning beschikt over een pannendak met gegolfde dak- en nokpannen. De loods is bedekt met gegolfde dakplaten, waaronder betimmering is aanbracht. In beide gevallen werden ruimten aangetroffen die geschikt zijn bevonden als doorgangen tot nestgelegenheid voor huismussen en ringmussen, zoals onder de onderste rij dakpannen en dakplaten (figuur 2.3). De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van de soorten huismus en ringmus kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.3. Onder gegolfde dak- en nokpannen op de woning en onder de gegolfde dakplaten op de loods op de boerderij naast de bietenopslag werden voor huis- en ringmussen geschikte doorgangen tot nestgelegenheid aangetroffen.

Gierzwaluwen staan bekend als kliffenbroeders die op grote hoogte tot broeden komen en door de jaren steeds meer gebruik is gaan maken van bebouwing. Omdat de soort hiernaast een koloniebroeder is, heeft deze de voorkeur voor locaties waar (relatief hoge) bebouwing dicht op elkaar staat. In het geval van de boerderij voldoet alleen de woning aan deze eisen. Onder de nokpannen van deze woning werden voor deze soort geschikte doorgangen tot nestgelegenheid aangetroffen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluwen in de woning kan derhalve niet op voorhand worden uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek werden geen braakballen of krijtstrepen van kerkuilen aangetroffen. Een deel van de kapschuur (zie figuur 1.3) was tijdens het veldbezoek echter niet toegankelijk. Hiernaast werd in 2019 een kerkuil waargenomen langs de noordzijde van de boerderij (bron: NDFF). De aanwezigheid van een verblijfplaats van deze soort, al dan niet als onderdeel van een netwerk van verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied kan derhalve niet op voorhand worden uitgesloten.

Overige jaarrond beschermde nesten

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet vanaf 1 januari 2024 zijn een aantal weidevogels aangewezen als 'categorie 5' soorten. Dit houdt in dat de nesten van deze soorten alleen jaarronde bescherming genieten wanneer sprake is van zwaarwegende ecologische redenen, zoals de afwezigheid van alternatieve broedgelegenheid op korte afstand, of wanneer de lokale gunstige staat van instandhouding (GSvI) van een soort in het geding komt als gevolg van een ruimtelijke ingreep.

Hoewel het deel van het agrarische perceel dat onderdeel is van het plangebied gezien de ligging hiervan op de rand van de bebouwde kom naar ons inzicht niet geschikt is als broedplaats voor soorten als grutto, kan de aanwezigheid hiervan op andere agrarische percelen binnen de invloedsfeer van het planvoornemen niet op voorhand worden uitgesloten. Agrarische percelen in de ruimere omgeving van het plangebied bieden echter alternatief broedgebied, waardoor eventuele aanwezige nesten van deze soort in dit geval geen jaarronde bescherming genieten. Negatieve effecten op overige jaarrond beschermde nesten als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op jaarrond beschermde (boom)nesten als gevolg van het planvoornemen kunnen **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten en/of verblijfplaatsen van de soorten huismus, ringmus, gierzwaluw en kerkuil als gevolg van werkzaamheden met betrekking tot de boerderij ten oosten van de bietenopslag kunnen **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op andere jaarrond beschermde nesten, waaronder die van vogelsoorten die zijn aangewezen als 'categorie 5-soorten' als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Het plangebied en de omgeving daarvan biedt broedmogelijkheden voor deze vogelsoorten. Zoals hierboven besproken kunnen soorten als grutto tot broeden komen in agrarisch gebied vlak naast het plangebied. Daarnaast kunnen soorten als houtduif en Turkse tortel tot broeden komen in de bomen binnen en vlak buiten het plangebied. De nesten van deze soorten genieten in het geval van dit plangebied geen jaarronde bescherming, maar zijn wel beschermd wanneer er sprake is van een actief broedgeval. Dit broedproces vindt over het algemeen plaats in de broedperiode, welke grofweg loopt van 15 maart tot 15 juli. Deze periode kan echter eerder beginnen of later eindigen, afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden. Wat van belang is, is of er sprake is van een actief broedgeval. Zo ja, dan is deze beschermd.

- Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen andere vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (grofweg 15 maart - 15 juli).

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen binnen en vlak buiten het plangebied werden gecontroleerd op aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholten. Hierbij werden enkele holten aangetroffen. Geen van deze holten liepen echter ogenschijnlijk voldoende en/of in de juiste richting in de betreffende boom door, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen hierin op voorhand kan worden uitgesloten. Echter, zoals besproken in hoofdstuk 2.2 werden onder gegolfde dak-, nokpannen en dakplaten op de woning en loods die onderdeel zijn van de boerderij naast de bietenopslag (zie figuur 1.3) openingen aangetroffen die geschikt werden bevonden als doorgangen tot nestgelegenheid van soorten als huismus, ringmus en

gierzwaluw. Deze openingen zijn tevens geschikt bevonden als doorgangen tot verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast kan niet op voorhand worden uitgesloten dat een eventuele spouwmuur van de woning voor vleermuizen toegankelijk is door deze openingen. Uit de omgeving van Niawier zijn waarnemingen bekend van de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis (bron: NDFF). De aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en winterverblijven van deze soorten in de woning en loods kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van een populatie vleermuizen in de omgeving. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, houtwallen, watergangen en gebouwenrijen.

De bouwwerken en bomen binnen het plangebied zijn mogelijk onderdeel van één of meer vliegroutes van vleermuizen. De omgeving van het plangebied biedt naar ons inzicht echter voldoende alternatieve vliegroutes, zoals de bomenrijen direct langs de Maerswei. Negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Het plangebied is mogelijk tevens onderdeel van een groter foerageergebied van vleermuizen uit de omgeving hiervan. Ook in dit geval biedt de omgeving van het plangebied geschikte alternatieven, zoals nabijgelegen bosschages, boomrijke percelen en parkjes. Negatieve effecten op essentieel foerageergebied van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve tevens op voorhand worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de loods en woning op het boerderijperceel kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op een essentieel foerageergebied als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren. De aanwezigheid van de meeste overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen. Binnen het plangebied werden bijvoorbeeld geen nesten van eekhoorns, dassenburchten of voor boommarters geschikte boomholten aangetroffen. Ook biedt het plangebied geen geschikt leefgebied voor soorten als de otter. Uitzonderingen hierop worden gevormd door de soorten waterspitsmuis, hermelijn, wezel en bunzing.

Waterspitsmuis

Leefgebied van de waterspitsmuis bestaat doorgaans uit open, waterrijke omgevingen met voldoende dekking, zoals rietkragen. De oevers van de sloten binnen en vlak buiten het plangebied lijken relatief regelmatig te worden ontdaan van vegetatie. Daarnaast is een deel van de wateren niet jaarrond waterhoudend. De aanwezigheid van leefgebied van de waterspitsmuis binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kan naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Kleine marterachtigen (bunzing, wezel & hermelijn)

Sinds de ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn de drie kleine marterachtigen wezel, bunzing en hermelijn niet langer vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen binnen de provincie Fryslân. Bosschages met voldoende bodem-dekkende vegetatie, waaronder op de rand van bebouwde gebieden kunnen onderdeel zijn van leefgebied van deze soorten. Uit de omgeving van Niawier zijn waarnemingen bekend van de drie kleine marterachtigen (bron: NDFF). De aanwezigheid van (leefgebied) van deze soorten binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.

Binnen het plangebied kunnen tevens zoogdiersoorten aanwezig zijn die binnen de provincie Fryslân ten tijde van dit schrijven zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, zoals de steenmarter. Voor deze soorten dient men zich te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (Bijlage I).

- De aanwezigheid van (leefgebied en/of schuilplaatsen van) overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan wel op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied komen andere licht beschermde soorten voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. De aanwezigheid van alle in Nederland voorkomende beschermde reptielen binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan echter op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen.

- Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde reptielen als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. De aanwezigheid van zowel voortplantingswater als landhabitat van beschermde amfibieën binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen en verspreidingsgegevens (bron: NDFF). Zo zijn uit de omgeving van Niawier geen waarnemingen bekend van soorten als poelkikker, heikikker en rugstreeppad (bron: NDFF).

Binnen het plangebied komen wel andere, lichter beschermde amfibieën voor. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie bijlage I).

- Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde amfibieën als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten geldt de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort die redelijkerwijs kan voorkomen in de te dempen sloot is de grote modderkruiper. In Nederland staat deze soort bekend als poldervis, waarvan het leefgebied bestaat uit wateren met een goed ontwikkelde sliblaag.

Een deel van de sloten binnen het plangebied is niet jaarrond waterhoudend. Hiernaast bevindt het plangebied zich buiten het verspreidingsbeeld van deze soort (bron: NDFF). De aanwezigheid van (leefgebied van) de grote modderkruiper binnen het plangebied kan op basis daarvan naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op (leefgebied van) de grote modderkruiper als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Ow beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Van dergelijke habitateigenschappen is binnen het plangebied geen sprake. Zo is er geen geschikt habitat voor waardplanten van beschermde vlinders en worden er geen geschikte waterpartijen aangetast waarin beschermde libellen zich voort kunnen planten. Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde ongewervelden als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op leefgebied van beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie zijn geen vormen van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking hebben op het plangebied. Het plangebied is niet aangewezen als weidevogelkansgebied, ganzenfoerageergebied, een deel van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) of een Natura2000-gebied. Hiernaast bevindt het plangebied zich op minimaal 350 meter afstand van dergelijke gebieden. Negatieve effecten op deze gebieden als gevolg van het planvoornemen (anders dan als gevolg van de uitstoot van stikstof) kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op beschermde gebieden (anders dan effecten als gevolg van stikstofuitstoot) kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Stikstofgevoeligheid

Het plangebied bevindt zich op circa 4,5 km van het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied Waddenzee (bron: AERIUS calculator). Binnen het planvoornemen worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd. Hierbij komt waarschijnlijk extra stikstof vrij, bijvoorbeeld als gevolg van de inzet van mobiele werktuigen. Mogelijk is voor de voortgang van het project een AERIUS-berekening benodigd. De provincie Fryslân is bevoegd gezag in deze.

- Mogelijk is een AERIUS-berekening benodigd voor de voortgang van het project. De provincie Fryslân is bevoegd gezag in dezen.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van meer dan 20 bomen buiten de bebouwingscontour houtkap kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen het planvoornemen worden bomen gekapt op de rand van de bebouwde kom van Niawier. Indien een deel hiervan buiten de bebouwingscontour houtkap bevindt is er mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht. Voor houtopstanden geldt hiernaast een specifieke zorgplicht met betrekking tot ruimtelijke ingrepen (Bijlage I).

- Er is mogelijk sprake van een meld- en/of herplantingsplicht

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Omgevingswet, onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art 11.37 Bal	Art. 11.46 Bal	Art. 11.54 Bal	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene Broedvogels	Ja	X				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecooloog.
Vogels	Jaarrond beschermd boomnest	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen, anders → nader onderzoek
Vogels	Jaarrond beschermde nesten (huismus, ringmus en gierzwaluw)	Mogelijk	X				Woning en loods boerderij sparen. Anders → nader onderzoek.
Vogels	Kerkuil	Mogelijk	X				Kapschuur sparen. Anders → nader onderzoek.
Zoogdieren	Vleermuizen	Mogelijk		X			Woning en loods boerderij sparen. Anders → nader onderzoek.
Zoogdieren	Kleine marterachtigen	Mogelijk			X		Nader onderzoek of vergunningsaanvraag.
Overige soortgroepen	Overige soorten	Ja					Specifieke zorgplicht.
Gebieds-bescherming	(extra) Stikstofuitstoot	Ja					Informeren bij de provincie Fryslân.
Hout-opstanden	Meld- en/of herplantingsplicht	Mogelijk					Informeren bebouwingscontour houtkap.

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces. Een deel van deze soorten betreft soorten die in de provincie zijn aangewezen als zogenaamde ‘categorie 5’ soorten, waaronder grutto. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd.

Jaarrond beschermd boomnest

De aanwezigheid van een jaarrond beschermd boomnest vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer van het planvoornemen kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren de werkzaamheden buiten de broedperiode (grofweg 15 maart – 15 juli) uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is, adviseren we nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest aan de hand van een drietal gerichte veldbezoeken in het

voorjaar. Indien een jaarrond beschermd nest wordt vastgesteld dient voor de desbetreffende soort een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Jaarrond beschermde nesten (huismus, ringmus en gierzwaluw)

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in de woning en loods die onderdeel zijn van de boerderij ten oosten van de bietenopslag kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren deze kunstwerken binnen het planvoornemen te sparen. Indien dit niet mogelijk is, adviseren we nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit kan het beste gebeuren aan de hand van een aantal gerichte veldbezoeken in de perioden van het jaar waarin de trefkans het hoogst is:

- Huismus & ringmus: twee ochtendbezoeken tussen 1 april en 15 mei.
- Gierzwaluw: drie avondbezoeken tussen 15 mei – 15 juli.

Indien jaarrond beschermde nesten van deze soorten worden vastgesteld dient voor de desbetreffende soort(en) een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Kerkuil

De aanwezigheid van een verblijfplaats van kerkuil in de kapschuur kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren deze kapschuur binnen het planvoornemen te sparen. Indien dit niet mogelijk is, adviseren we nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van een verblijfplaats van deze soort. Dit onderzoek kan gelijktijdig worden uitgevoerd met vleermuizenonderzoek. Indien een verblijfplaats van de soort wordt vastgesteld dient hiervoor een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Vleermuizen

De aanwezigheid van kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven van de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en baardvleermuis in de woning en loods die onderdeel zijn van de boerderij ten oosten van de bietenopslag kan niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren deze loods en woning binnen het planvoornemen te sparen. Indien dit niet mogelijk is adviseren we nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van een aantal gerichte veldbezoeken, verdeeld over verschillende periodes van het jaar. De hoeveelheid benodigde bezoeken en de perioden waarin deze worden uitgevoerd worden bepaald aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol (ten tijde van dit schrijven het Vleermuisprotocol 2021). Indien verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dient voor de voortgang van het project een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân. Deze wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Kleine marterachtigen

De aanwezigheid van (leefgebied van) de drie kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Vanaf de ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn deze soorten binnen de provincie Fryslân niet langer vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Voor wat betreft deze soorten kan binnen de provincie Fryslân worden gekozen tussen een tweetal vervolgtrajecten.

Allereerst kan worden gekozen om nader onderzoek uit te voeren. Voor wat betreft kleine marterachtigen dienen voor dit onderzoek meerdere materialen te worden ingezet. Voor de wezel en hermelijn wordt binnen het plangebied een Mostela geplaatst op een voor de soorten gunstige plek. In de Mostela wordt lokvoer en een cameraval geplaatst om zo eventueel in het plangebied aanwezige wezels en hermelijnen in beeld te krijgen. Deze methode wordt binnen de provincie Fryslân niet gezien als geschikt voor wat betreft de bunzing. Voor deze soort en deels tevens voor de soort hermelijn worden binnen het plangebied op strategische plekken cameravallen opgehangen. Indien geen beeldmateriaal van deze soorten wordt verzameld, zijn verdere vervolgstappen hiervoor naar ons inzicht niet benodigd. Indien binnen het plangebied wel kleine marterachtigen worden waargenomen dient voor de desbetreffende soort(en) een vergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Deze vergunning wordt in de regel afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Ook kan worden gekozen voor een tweede traject, waarbij meteen wordt uitgegaan van de aanwezigheid van alle drie deze soorten binnen het plangebied. Binnen dit traject wordt een mitigatieplan opgesteld, waarin alle voor deze soorten essentiële landschapsonderdelen binnen en in de omgeving van het plangebied in een overzicht worden opgenomen. Vervolgens wordt een plan opgesteld met daarin compenserende en mitigerende maatregelen die ervoor zorgen dat aanwezig functioneel leefgebied van de voorgenoemde soorten zowel kwantitatief als kwalitatief niet wordt aangetast. Op basis van dit mitigatieplan wordt vervolgens een vergunning aangevraagd bij het bevoegd gezag, de provincie Fryslân.

Specifieke zorgplicht

Er kunnen soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen. Voor deze en andere soorten geldt een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). Deze specifieke zorgplicht schrijft voor dat men bijvoorbeeld verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. De specifieke zorgplicht geldt voor de fysieke leefomgeving, inclusief elke soort en elk individu in Nederland. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

(extra)Stikstofuitstoot

Voor de voortgang van de voorgenomen werkzaamheden is mogelijk een AERIUS-berekening benodigd. We adviseren te informeren bij het bevoegd gezag in deze, de provincie Fryslân.

Houtopstanden

Mogelijk is voor een deel van de kapwerkzaamheden sprake van een meld- en/of herplantingsplicht. We adviseren de bebouwingscontour houtkap, die vaak is opgenomen in een omgevingsverordening van de gemeente, te raadplegen voor meer informatie hierover. Tevens is voor houtopstanden sprake van een specifieke zorgplicht. Hiervoor wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Algemene broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli).
- **Jaarrond beschermd boomnest:** Werken buiten broedseizoen (grofweg 15 maart – 15 juli). Anders → nader onderzoek.
- **Jaarrond beschermde nesten (huismus, ringmus & gierzwaluw):** Sparen woning en loods. Anders → nader onderzoek.
- **Verblijfplaats kerkuil:** Sparen kapschuur. Anders → nader onderzoek.
- **Vleermuizen:** Sparen woning en loods. Anders → nader onderzoek.
- **Kleine marterachtigen:** Nader onderzoek of vergunningsaanvraag.
- **AERIUS-berekening:** Informeren bij provincie Fryslân.
- **Houtopstanden:** Informeren bebouwingscontour houtkap.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Bronnen internet

AERIUS calculator

<https://calculator.aerius.nl/>

NDDF

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c479140f89c88abdd3>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Waarneming.nl

<https://waarneming.nl>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Ow Soortbescherming

De Omgevingswet draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Omgevingswet verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 11.37 en 11.46 in het Besluit activiteiten leefomgeving, hierna Bal). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Binnen de Omgevingswet vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 Bal) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle (op Europees grondgebied) inheemse vogelsoorten, zoals benoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, opzettelijk te beschadigen, te rapen of nesten van vogels opzettelijk weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort of wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces of wanneer een activiteit van belang is voor de instandhouding van een soort. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen), de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring of noodzakelijke activiteit. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Habitatrichtlijn

Voor alle soorten die zijn opgenomen onder bijlage IV van de habitatrichtlijn (onderdeel a), bijlage II van het verdrag van Bern en bijlage I van het verdrag van Bonn (excl. vogels benoemd onder artikel 1 van de vogelrichtlijn) geldt dat het verboden is om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, hun eieren te vernielen of te rapen en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Daarnaast geldt voor de soorten die worden genoemd in bijlage IV van de habitatrichtlijn (onderdeel b) en

bijlage I van het verdrag van Bern dat het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen verboden is. Dit verbod is niet van toepassing wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Of dit van toepassing is hangt ook in dit geval af van meerdere factoren, zoals de periode van het jaar waarin jongeren worden geworpen, de bloeiperiode, de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als noodzakelijke activiteit.

Overige in Nederland beschermde soorten

In bijlage IX, onderdeel a van het Bal worden nationaal beschermde soorten genoemd. Het is verboden deze opzettelijk te doden of in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers die zijn opgenomen in deze bijlage te vangen. Het is tevens verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van deze soorten opzettelijk te beschadigen en te vernielen. Hiernaast is het verboden om soorten die zijn opgenomen onder onderdeel b van bijlage IX te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen binnen hun natuurlijke verspreidingsgebied. Dit verbod geldt niet voor de soorten bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Ook geldt dit verbod niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Omgevingswet een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Omgevingsverordening 2022 door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2023-13499.pdf>

Tabel 1. Vrijgestelde Verordening Omgevingswet Provincie Fryslân.

Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bastaard(middelste groene)kikker
Bosmuis	Bruine kikker
Dwergmuis	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Kleine watersalamander
Egel	Meerkikker
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Omgevingswet zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. In het kader van ruimtelijke inrichting, ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten tweede is het van belang dat er de vrijstelling alleen van toepassing als geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is (artikel 11.59 Bal) en geen andere bevredigende oplossing voorhanden is (Artikel 8,74l, lid 1 Besluit kwaliteit leefomgeving, hierna Bkl).

Ten derde geldt de aangewezen vergunningsvrije activiteit voor de in bijlage 5.1 van de Omgevingsverordening bij betreffende soort genoemde vergunning-vrije activiteiten, middelen en methoden, en indien wordt voldaan aan de aldaar gestelde aanvullende voorschriften.

Ten vierde blijft de zorgplicht, zoals bepaald in artikel 11.27 (Bal) onverminderd van kracht met het toepassen van de hierboven benoemde aangewezen vergunning-vrije activiteit.

Indien bovengenoemde voor ruimtelijke ingrepen vrijgestelde soorten voorkomen binnen een plangebied of buiten een plangebied, maar binnen de invloedssfeer van een planvoornemen, is een vergunning voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 11.27 Bal

Onder de Ow zijn twee vormen van zorgplicht benoemd; een algemene zorgplicht en een specifieke zorgplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat overheden, bedrijven en burgers allen verantwoordelijk zijn voor de leefomgeving.

Wanneer sprake is van specifieke rijksregels, bijvoorbeeld in het geval van ruimtelijke ingrepen wordt deze algemene zorgplicht vervangen door een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). In deze specifieke zorgplicht wordt benoemd dat een handeling onder deze specifieke zorgplicht valt als de persoon die de handeling uitvoert weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook het nalaten van een handeling kan onder deze specifieke zorgplicht vallen. De specifieke zorgplicht voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen kan worden opgedeeld in drie stappen voor de persoon die de handeling uitvoert. Deze persoon is verplicht;

- a. Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
- b. Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
- c. Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Wanneer ruimtelijke ingrepen betrekking hebben op een rijksmonument of werelderfgoed zijn opties b en c niet aan de orde.

Ow Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS), Natura 2000-gebieden en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

NatuurNetwerk Nederland

Strikt genomen valt slechts een deel van het NNN onder de Omgevingswet aangezien dit deels bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk. In artikel 7.8 Bkl zijn instructieregels opgenomen voor de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Deze wezenlijke kenmerken en waarden worden provinciaal vastgesteld conform artikel 7.7 van het Bkl.

Ook het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in de Omgevingswet. In artikel 7.8 Bkl wordt beschreven dat de regels, die worden opgesteld door de provincies verzekeren dat in ieder geval de kwaliteit en oppervlakte van het NNN niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het NNN wordt behouden en dat, als binnen het NatuurNetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het NNN, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijft.

Natura 2000-gebieden

Indien werkzaamheden worden uitgevoerd die invloed hebben op een Natura2000-gebied moet onderscheid worden gemaakt tussen een Natura2000-activiteit en een andere type activiteit. Een natura2000-activiteit wordt in artikel 1.1 van de omgevingswet gedefinieerd als een “activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura2000-gebied.” Tenzij sprake is van een vergunningsvrij geval dient voor deze activiteiten een voortoets te worden uitgevoerd.

Hoewel voor andere typen activiteiten of voor vergunningsvrije activiteit geen vergunningsplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Onder de Omgevingswet wordt het Programma stikstofreductie en natuurverbetering, welke tevens onderdeel was van de voormalige Wet natuurbescherming voortgezet. Beleidsregels met betrekking tot intern en extern salderen blijven voorlopig onveranderd. Zo vindt vergunningverlening voor natura2000-activiteiten met stikstofdepositie plaats aan de hand van stikstofdepositieruimte in AERIUS register.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

Zowel de staat als provincies kunnen op basis van artikel 2.44 van de Omgevingswet bijzondere natuurgebieden en in het geval van provincies bijzondere landschappen aanwijzen. In het geval van bijzondere nationale natuurgebieden kunnen deze worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura2000-gebied. In het geval van bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen hanteert de betreffende provincie hierin eigen juridische bescherming. Zo is in sommige provincies een zogenaamde ‘nee, tenzij’-principe van kracht, waardoor sprake is van juridisch beschermingsregime naast het NNN en Natura2000.

Ow Houtopstanden

In Afdeling 11.3 Bal zijn de regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen opgenomen. Het vellen van (een deel van) houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en een herplantplicht (art 11.129 Bal). Deze bescherming geldt alleen voor houtopstanden vanaf 10 are en bomenrijen met meer dan 20 bomen, buiten een zogenaamde 'bebouwingscontour houtkap'. Deze moet worden aangewezen in een omgevingsplan en is hierin terug te vinden. Indien dit niet het geval is, kan een voorloper, zoals de bebouwde kom Wet natuurbescherming of Boswet worden geraadpleegd.

Als uitbreiding hierop is tevens een specifieke zorgplicht van kracht voor het vellen van houtopstanden, het herplanten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gedaan (art 11.116 Bal). Deze specifieke zorgplicht stelt dat degene die vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in hout uitvoert of in het bezit is van hout verplicht is om nadelige gevolgen op natuurbescherming, instandhouding areaal houtopstanden in Nederland en de bescherming van landschappelijke waarden achterwege te laten, tenzij dit niet redelijkerwijs kan worden gevergd. Indien hier sprake van is, dienen negatieve effecten zoveel mogelijk te worden beperkt en/of ongedaan te worden gemaakt.

Aan deze wetgeving zijn enkele uitzonderingen, naast de reeds genoemde uitzonderingen. Zo zijn houtopstanden op erven of in tuinen, windschermen om boomgaarden, kerstbomen niet ouder dan 20 jaar, kweekgoed, uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting, beplanting langs waterwegen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden, dunningen en beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaan uit minstens 10.000 stoven/ha/beplantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013 uitgezonderd.